

V nazaretské temnotě

● Za vlády císaře Tiberia žil v městečku zvaném Nazaret tesař Ješua, syn Josefův a Mariin. O Nazaretě není nikde v dějinách sebemenší zmínky a neuvádí jej ani Písmo svaté: pár domů vytesaných do skály jakéhosi pahorku vypínajícího se naproti Jizreelské nížině. Stopy těchto jeskyň se uchovaly dodnes. A v jedné z nich žilo v skrytu to dítě, jinoch, muž, spolu s dělníkem a Pannou. Tady žil třicet let – nikoli však v tichu prodchnutém zbožností, klaněním a láskou: Ježíš žije uprostřed početné rodiny, mezi drby, závistí, drobnými dramaty početného příbuzenstva, mezi zbožnými Galilejci, kteří jsou nepřáteli Římanů i nepřáteli Herodovými a v očekávání vítězství Izraele se vydávají na svátky vzhůru do Jeruzaléma.

Na počátku jeho skrytého života tam tedy žili ti, kdo budou později při jeho prvních zázracích tvrdit, že je pomínutý, a budou se ho chtít zmocnit; jejich jména nám uvádí evangelium: Jakub, Josef, Šimon, Juda... O tom, nakolik se podobal všem chlapcům jeho věku, dostatečně svědčí pohoršení Nazareťanů, když poprvé kázal v jejich synagoze. Ať se jim nepokouší něco namluvit: „Což to není ten tesař,“ říkali, „syn Mariin, a nejsou jeho bratři (bratřanci) tady s námi?“ Tak o něm mluvili lidé ze sousedství, kteří jej viděli dospívat a jejichž příkazy musel ještě nedávno vykonávat, nebo děti, s nimiž si hrál: byl to prostě tesař, jeden ze dvou tří tesařů ve městě.

A skutečně: stejně jako se všechny dílny tohoto nízkého, bezvýznamného světa noří v určitou hodinu do tmy, bylo tomu tak i v jejich dílně. Dveře a okna na ulici byly zavřené. Ti tři zůstávali sami v místnosti, u stolu, na který se kladl chléb. Muž jménem Josef, žena zvaná Maria, chlapec jménem Ješua. Později, když Josef opustil tento svět, zůstávali syn a matka spolu a čekali.

Což to není ten tesař?

Co si asi říkali? „*Maria to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom.*“ Tento úryvek z Lukáše a druhý od téhož evangelisty: „*Jeho matka to všechno uchovávala ve svém srdci...*“ dokazují nejen to, že vše, co Lukáš věděl o Kristově dětství, se dozvěděl od Marie. Tyto věty prozáří jako ohnivý záblesk temnotu tohoto života nejprve ve třech a potom jen ve dvou v tesařově nuzném obydlí. Jistě, žena nemohla zapomenout na nic z tajemství, které se uskutečnilo v jejím těle, ale jak tak plynula léta a zaslíbení anděla zvěstovatele se nenaplňovala, jiná žena by možná na něco takového raději už nemyslela, neboť zaslíbení to byla nejasná a Marii děsila.

Gabriel řekl: „Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Navěky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nikdy neskončí.“

**Hle, počneš
a porodíš syna**

Z hocha se však již stával jinoch, mladík, dospělý muž, galilejský řemeslník skloněný nad svým pracovním stolem. Nebyl veliký, nikdo ho nenazýval synem Nejvyššího. Neměl žádný trůn, jen stoličku v koutě u ohně v nuzně zařízené kuchyni. Jeho matka mohla zapochybovat... Ale podle Lukášova svědectví „... to všechno uchovávala ve svém srdci“.

Ve svém srdci: opatrovala to a nikomu se s tím nesvěřovala. Možná ani synovi... Nedokážeme si představit, že by o tom spolu mluvili. Hovořili spolu aramejsky obyčejnými slovy chudých lidí, jimiž se označují běžné věci, nářadí a jídlo. Co se uskutečnilo v této ženě, nedalo se vystihnout slovy. Rodina o tom tajemství mlčky rozjímala. Právě tady začalo rozjímání o tajemstvích, v této nazaretské temnotě, kde dýchala Trojice.

Kdo by Panně u studny, v obecní prádelně věřil, že je opravdu panna a že porodila Mesiáše? Avšak během

**Budou mě
blahoslavít
všechna pokolení!**

této obyčejné činnosti ji nic neodvrátilo od toho, aby ve svém srdci stále rozvažovala o svém pokladu: o andělově pozdravení, o prvních slovech, která k ní pronesl: „Buď zdráva, Maria, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná jsi mezi ženami...“ O slovech, jež se budou miliardkrát opakovat po celá staletí – ano, pokorná Maria to věděla, ona, která ve vytržení Ducha svatého jednoho dne prorokovala při setkání se svou sestřenicí Alžbětou: „Budou mě blahoslavít všechna pokolení!“

Věřila tesařova matka i po dvaceti třiceti letech, že ji skutečně budou blahoslavít všechna pokolení? Vzpomínala, jak se v době, kdy byla v požehnaném stavu, vydala na onu cestu do hor, do jednoho judského města. Jak vešla do domu kněze Zachariáše, který byl němý, a jeho manželky Alžběty. A dítě, jež tato stará žena nosila ve svém lůně, se pohnulo a Alžběta zvolala: „Požehnaná jsi mezi všemi ženami...“

Věřila Maria i po dvaceti třiceti letech, že bude požehnaná mezi všemi ženami? Nic zvláštního se nyní přece neděje, a co by se s ním taky mohlo stát, s tím tesařem zavaleným prací, s tím Židem, který už není nejmladší a umí jen hoblovat prkna, rozjímat o Písmu, být poslušný a modlit se?

Žil ještě aspoň jeden svědek mezi těmi, kdo byli úplně od počátku, v oné požehnané noci, svědky Božího zjevení? Kde byli všichni ti pastýři, všichni ti učenci, kteří se vyznali ve hvězdách a přišli zdaleka, z oblastí daleko za Mrtvým mořem, aby se poklonili Dítěti? Jako by se tehdy celé dějiny tohoto světa ochotně podřizovaly plánům Věčného. Nařídil-li císař Augustus sčítání lidu v celé své říši a ve vazalských zemích, jakou byla Palestina za časů Herodových, bylo to proto, aby se jedna jediná dvojice vydala na cestu z Nazareta do Jeruzaléma a do Betléma, a také proto, že prorok Micheáš kdysi

prorokoval: „A ty, Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe vzejde ten, který bude vládcem v Izraeli...“

Tesařova matka už zestárla a hledala v hluboké tmě anděly, kteří byli ve dnech po Zvěstování v jejím životě neustále přítomni. Byli to oni, kdo oné svaté noci ukázali pastýřům cestu k jeskyni a z hloubi téže temnoty, kde se láska trásla zimou ležíc v jeslích, slibovali lidem dobré vůle pokoj na zemi. A další anděl přikázal ve snu Josefovi, aby vzal dítě i jeho matku a uprchl s nimi do Egypta před Herodovým hněvem... Ale od jejich návratu do Nazareta se nebe zavřelo a andělé zmizeli.

Syn Boží se musel hluboko ukrýt do lidského těla. Jak plynuly roky, tesařova matka si mohla myslet, že to všechno byl jen sen, kdyby ovšem neustále nepřebývala v přítomnosti Otcově a Synově a ustavičně nerozvažovala ve svém srdci o tom, co se přihodilo.

Stařec Simeon

Jednu z oněch událostí se možná snažila ze svých myšlenek vytěsnit. Byla to slova pronesená v chrámě a Maria snad občas byla, v tu či onu hodinu, v pokusech na ně zapomenout. Čtyřicátý den po narození dítěte přišli do Jeruzaléma, aby se Maria očistila a předstala dítě mužského pohlaví Pánu, neboť jemu náležel každý prvorozenec, a dítě bylo třeba vykoupit za cenu dvou hrdliček. A tehdy vzal stařec jménem Simeon dítě do náručí a najednou radostně zvolal v Duchu svatém: „Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka v pokoji, neboť mé oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvětlení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu...“ Ale proč se potom tak náhle obrátil k Marii? Proč vzápětí prorokoval: „Tvou vlastní duší pronikne meč...“?

**Aby vzal dítě
i jeho matku
a uprchl s nimi
do Egypta**

Toto slovo ji nikdy neopouštělo: meč. Tehdy jí pronikl do srdce a zůstal tam vězet. Ona totiž dobře ví, že může být zasažena jen ve svém synu; dobře ví, že každé utrpení i každou radost dostává jen od něho. To mohl být důvod, proč měl pozůstatek lidské slabosti, který možná v Marii přebýval, třeba radost z toho, že léta plynou, aniž by se rozptýlila tma jejich nuzného příbytku a nuzného života. Maria si možná myslela, že pro spásu světa už není nic jiného zapotřebí než tato přítomnost, o níž svět nic nevěděl, než ona Boží skrytost v těle, o níž nikdo nic nevěděl, a že se nemusí obávat jiného meče než bolesti, jež spočívala v tom, že ona je jediným svědkem této nekonečné lásky uprostřed všeho tvorstva.